

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพคนให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ด้วยรูปแบบที่มีความหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยอาศัยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมด้วยระบบบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ คือ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เต็มศักยภาพ มีความเป็นมืออาชีพ มีระบบการบริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใสและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ตามที่พระราชบัญญัติศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕^๑ ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยมีความสำคัญดังนี้ ๑) ปฏิรูประบบการศึกษา ให้สอดคล้องทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ๒) ปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ๓) ปฏิรูประบบการบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจ ๔) ปฏิรูปครู คณาจารย์บุคลากรทางการศึกษาและ ๕) ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา^๒ ซึ่งจะเห็นได้ว่าทรัพยากรและการลงทุนการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญ ต้องมีระบบการบริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใสและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๕ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (๒๕๕๒ – ๒๕๖๑) ซึ่งมีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของประเทศไทยให้มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ดังปรากฏในบทบัญญัติมาตรา ๓๙ กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง การกระจายอำนาจ ดังกล่าว ส่งผลให้สถานศึกษามีความคล่องตัว บริหารอย่างอิสระและมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม ๑๑๖, ตอนที่ ๗๔ก. (๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒), หน้า ๒๔.

^๒ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, *ราชกิจจานุเบกษา* (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, ๒๕๔๕ก), หน้า ๓.

สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ^๓

กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดวิธีการบริหารงานงบประมาณ^๔ ให้สอดคล้องกับระบบและวิธีการจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ด้วยการจัดสรรงบประมาณให้กับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า รวมทั้งมอบอำนาจและความรับผิดชอบให้หน่วยงานสามารถบริหารงบประมาณได้อย่างยืดหยุ่นคล่องตัวสูง ให้บรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานตามแผนงาน และแผนงานในเชิงบูรณาการที่กำหนดไว้ โดยมีการจัดทำค่าใช้จ่ายต่อหน่วย แผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้จ่ายงบประมาณ การรายงานผล และสอดคล้องกับระบบอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ เพื่อให้การใช้จ่ายมีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ คุ้มค่า โปร่งใส สามารถตรวจสอบและเปิดเผยต่อสาธารณะได้^๕ ในการบริหารงบประมาณของแต่ละสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงมีบทบาทในการรับผิดชอบตั้งแต่การวางแผน การบริหารงบประมาณ และการรายงานผล โดยมุ่งเน้นผลสำเร็จของงาน และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ตามเงื่อนไขการจัดการทางการเงิน หรือเรียกว่า มาตรฐานการจัดการทางการเงิน ๗ด้าน^๖ โดยสถานศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารจัดการ ซึ่งมีระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เป็นระบบการบริหารงบประมาณโดยเน้นให้สถานศึกษามีการบริหารงานเชิงระบบ โดยการร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมทำ มีการกำหนดเป้าหมาย แผนกลยุทธ์ (strategic planning) การประเมินผลอย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและประเมินผล มีประเด็นที่สำคัญดังนี้ ๑) ผลผลิต คือ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของหน่วยงาน ๒) ผลลัพธ์ คือ ผลประโยชน์หรือผลกระทบที่ได้จากผลผลิตที่เกิดขึ้น ๓) ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส และการรายงาน จะต้องกำหนดผู้รับผิดชอบตามภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อการตรวจสอบติดตามและประเมินผล ต้องมีระบบข้อมูลที่ต้องโปร่งใสและสามารถเปิดเผย และรายงานให้สาธารณชนทราบ^๗

^๓ วรกาญจน์ สุขสดเขียว, การบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๙ (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖), หน้า ๑-๒.

^๔ สำนักงานงบประมาณ, “ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.๒๕๔๘”, บทเฉพาะกาล (๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๘), หน้า ๑.

^๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การจัดทำงบประมาณแบบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง (MTEL) (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๔๓), หน้า ๘.

^๖ สำนักปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, (ร่าง) ข้อเสนอแนะทางการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษากรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๕), หน้า ๕๒.

^๗ อ้างแล้ว.

การบริหารงานในสถานศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ ที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ประกอบไปด้วย ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านวิชาการ เป็นการบริหารจัดการทุกอย่างเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล เพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เป็นบรรทัดฐานตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควบคู่กับการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๒) ด้านงบประมาณ เป็นการบริหารเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี โครงการ แผนงานต่าง ๆ เพื่อวางงบประมาณในการดำเนินการ รวมไปถึงการเสนอของบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ๓) ด้านการบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ สรรหา คัดเลือก พัฒนาและให้ทรัพยากรมนุษย์ได้ดำรงอยู่ในหน่วยงาน และ ๔) ด้านการบริหารทั่วไป เป็นการดำเนินงานด้านธุรการ อาคารสถานที่ ข้อมูลสารสนเทศ งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ความสำคัญของการบริหารและการจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความคล่องตัว คือ การบริหารจัดการด้านงบประมาณ สถานศึกษาจึงมีความสำคัญและเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สถานศึกษาจึงต้องใช้จ่ายงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รวมถึงที่ระบุในแผนการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับเป้าหมายการให้บริการของกระทรวงและเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ

จากการปฏิรูปดังกล่าวที่ได้มีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความคล่องตัว บริหารอย่างอิสระและมีคุณภาพ ผู้บริหารจึงต้องมีความรอบรู้ในทุกด้าน รู้จักใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ระดมทรัพยากรเพื่อมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา รู้จักวางแผนการดำเนินงานอย่างรัดกุม เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการบริหาร แต่ถึงอย่างไรก็ตามผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการจัดหางบประมาณหลายด้าน ทั้งด้านการวางแผนจัดทำงบประมาณ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ วิเคราะห์ว่าปัญหางบประมาณจัดการศึกษาตอนนโยบาย ยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็กเกิดจากการบริหารจัดการงบฯ ที่ขาดประสิทธิภาพ^๑ ไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับภาระรายจ่าย ที่เกิดขึ้นในภาพรวม และมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับวงเงินในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้า ด้านการประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ จะเน้นที่การใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้หมดไป โดยไม่คำนึงถึงประสิทธิภาพ ด้านการรายงานผล ซึ่งรายงานส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับแผนงาน/โครงการมากที่สุดมีการรายงานเกี่ยวกับงบประมาณที่ใช้ดำเนินการน้อย

^๑ สำนักข่าวไทยพีบีเอส, ปัญหางบประมาณจัดการศึกษาตอนนโยบายยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก, [ออนไลน์]. (๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖) แหล่งที่มา: <http://www.thaipbs.or.th/home> [๒๐ กันยายน ๒๕๖๐]

มาก รวมไปถึงการที่ผู้บริหารมุ่งผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ประพฤติหรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการคอร์รัปชัน เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ไม่เกรงกลัวต่อบาปที่เป็นอกุศลและคำนึงถึงจริยธรรมทางการบริหาร เพราะเมื่อลงมือกระทำในทางเสื่อมเสีย หรือผิดบาป จะผลที่จะตามมาไม่ว่าจะเป็นการสร้างความสะดวกให้แก่ผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน

หิริโอตตปปะซึ่งอยู่ในหมวดหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก ได้แก่ หิริ ความละอายในการทำชั่ว โอตตปปะ ความเกรงกลัวต่อบาป เป็นธรรมะสำคัญที่นักปกครองใช้ควบคุมจิตใจมนุษย์ให้อยู่ในความดี ใช้ในการดำเนินชีวิต และอยู่ร่วมกันของคนในสังคม การดำเนินงาน และการปฏิบัติหน้าที่ บุคคลที่ไม่ละอายแก่ใจต่อการกระทำผิด ไม่เกรงกลัวต่อผลของการกระทำผิด สามารถทำสิ่งเลวร้ายได้ทุกชนิด สามารถสร้างความเดือดร้อน ความเสียหายให้แก่ตนเอง และผู้คนในสังคมได้ไม่หยุดหย่อน จะเห็นได้จากการทุจริตคอร์รัปชัน ของเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะได้ตระหนักถึงหิริโอตตปปะได้นั้น ต้องมีบทกำหนดโทษตามกฎหมายที่มีการบังคับใช้อย่างเด็ดขาดเข้ามาเป็นตัวช่วยให้เกิดความตระหนักมากยิ่งขึ้น จึงจะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความเกรงกลัวที่สมเหตุสมผลได้เป็นอย่างดี และจะทำให้การทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นได้น้อยลง หรือไม่เกิดขึ้นเลย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการของโรงเรียน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ การวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้จัดสรร จากเหตุผลความเป็นมาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ ให้เกิดผลดีแก่ผู้เรียน สถานศึกษาและชุมชนต่อไป

๑.๒ ปัญหาของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดปัญหาของการวิจัยไว้ ดังนี้

๑.๒.๑ การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ อยู่ในระดับใด

๑.๒.๒ เปรียบเทียบการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษา ประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๒.๓ แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ ที่ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ จำแนกตามตำแหน่ง ข้าราชการ และบุคลากรทางการศึกษา

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยมีดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ โดยกำหนดขอบเขตของเนื้อหา จากกฎหมายและระเบียบสำนักงบประมาณกระทรวงการคลัง พ.ศ.๒๕๔๘ มีทั้งหมด ๗ ด้าน คือ การจัดทำและเสนอของบประมาณการบริหารเงินการบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและทรัพย์สินการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลรายงานผลการใช้จ่ายและผลการดำเนินงานนำมาบูรณาการกับหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หิริโอตตปเปะ นำไปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

๑.๔.๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ จำนวน ๒๒๐ โรงเรียน แยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน ๑๒๘ โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง ๗๙ โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ ๑๓ โรงเรียน จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษาดังนี้

๑) ตำแหน่ง

๑.๑) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	๒๓๓	คน
๑.๒) ครูผู้สอนในสถานศึกษา	จำนวน	๑,๙๓๘	คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	๒,๑๗๑	คน

๒) ขนาดสถานศึกษา

๒.๑) ขนาดเล็ก	จำนวน	๖๔๕	คน
๒.๒) ขนาดกลาง	จำนวน	๑,๐๙๕	คน
๒.๓) ขนาดใหญ่	จำนวน	๔๓๑	คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	๒,๑๗๑	คน

๓) ประสบการณ์ในการทำงาน

๓.๑) ระยะต่ำกว่า ๑๐ ปีลงมา	จำนวน	๓๕๒	คน
๓.๒) ระยะ ๑๑ – ๒๕ ปี	จำนวน	๑,๑๗๒	คน
๓.๓) ระยะ ๒๖ ปีขึ้นไป	จำนวน	๖๔๗	คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	๒,๑๗๑	คน

๑.๔.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสถานภาพและตามสัดส่วนของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๒๖ คน ดังนี้

๑) ตำแหน่ง

๑.๑) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	๑๔๕	คน
๑.๒) ครูผู้สอนในสถานศึกษา	จำนวน	๒๘๑	คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	๔๒๖	คน

๒) ขนาดสถานศึกษา

๒.๑) ขนาดเล็ก	จำนวน	๑๕๕	คน
๒.๒) ขนาดกลาง	จำนวน	๑๙๖	คน
๒.๓) ขนาดใหญ่	จำนวน	๗๕	คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	๔๒๖	คน

๓) ประสบการณ์ในการทำงาน

๓.๑) ระยะต่ำกว่า ๑๐ ปีลงมา	จำนวน	๖๙	คน
๓.๒) ระยะ ๑๑ – ๒๕ ปี	จำนวน	๒๓๐	คน
๓.๓) ระยะ ๒๖ ปีขึ้นไป	จำนวน	๑๒๗	คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	๔๒๖	คน

๑.๔.๓ ขอบเขตตัวแปร

๑.๔.๓.๑ ตัวแปรต้น ได้แก่ตำแหน่ง ขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานรายละเอียดดังนี้

- ๑) ตำแหน่ง
 - ๑.๑) ผู้บริหารสถานศึกษา
 - ๑.๒) ครูผู้สอนในสถานศึกษา
- ๒) ขนาดของสถานศึกษา
 - ๒.๑) ขนาดเล็ก
 - ๒.๒) ขนาดกลาง
 - ๒.๓) ขนาดใหญ่
- ๓) ประสบการณ์ในการทำงาน
 - ๓.๑) ระยะต่ำกว่า ๑๐ ปีลงมา
 - ๓.๒) ระยะ ๑๑ - ๒๕ ปี
 - ๓.๓) ระยะ ๒๖ ปีขึ้นไป

๑.๔.๓.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ แบ่งออกเป็น ๗ ด้าน คือ

- ๑) การจัดทำและเสนอของบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล
- ๒) การบริหารเงินตามหลักธรรมาภิบาล
- ๓) การบริหารบัญชีตามหลักธรรมาภิบาล
- ๔) การบริหารพัสดุและทรัพย์สินตามหลักธรรมาภิบาล
- ๕) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
- ๖) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลตามหลักธรรมาภิบาล
- ๗) รายงานผลการใช้จ่ายและผลการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ จำนวน ๒๒๐ โรงเรียน

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

สิงหาคม ๒๕๖๐ ถึง มกราคม ๒๕๖๑

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ บุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ บุคลากรในสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต ๕ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ **หลักธรรมคัมภีร์ครองโลก** หมายถึง หลักหิริโอตตปปะซึ่ง “หิริ” คือ การละอายต่อความชั่ว คือการละเว้นความชั่ว เพราะละอายแก่ใจตนเอง มีความสำนึกตัวว่า สิ่งนี้เป็นสิ่งชั่ว ไม่ควรทำ การที่ไม่ทำความชั่วโอตตปปะคือ กลัวคนอื่นติ กลัวการลงโทษ และกลัวการเกิดในทุคติ

๑.๖.๒ **การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก** หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องมีการจัดทำแผนงาน โครงการรองรับโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ยึดหลักความเท่าเทียม ความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการบริหารงบประมาณโดยสถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัว โปร่งใสและรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้จากผลสัมฤทธิ์ของงาน ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรการกระจายอำนาจในการบริหารงานงบประมาณที่ได้รับจัดสรร เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงานงบประมาณตามมาตรฐานโดยมีหิริความละอายแก่ใจ และโอตตปปะความเกรงกลัวต่อผลการทุจริตในการบริหารงาน

๑.๖.๓ **การจัดทำและเสนอของบประมาณตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก** หมายถึง ขั้นตอนการจัดทำข้อมูลประกอบการของบประมาณประจำปีของแต่ละโรงเรียน ตั้งแต่ข้อมูลสารสนเทศ การจัดเก็บข้อมูล เอกสาร ข้อมูลพื้นฐาน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นข้อมูลขอรับงบประมาณจาก

หน่วยงานต้นสังกัดโดยมีหิริความละอายแก่ใจ และโอตตปปะความเกรงกลัวต่อผลการทุจริตในการบริหารงาน

๑.๖.๔ การบริหารเงินตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก หมายถึง กระบวนการวางแผนการดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณ และการควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการเงินของโรงเรียนทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นเงินงบประมาณและนอกงบประมาณ ครอบคลุมไปถึงเรื่องการขอเบิกเงิน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษา การนำส่งเงิน การตรวจสอบ และการรายงานตามระเบียบข้อบังคับโดยมีหิริความละอายแก่ใจ และโอตตปปะความเกรงกลัวต่อผลการทุจริตในการบริหารงาน

๑.๖.๕ การบริหารบัญชีตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก หมายถึง กระบวนการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลทางการเงินเพื่อบันทึกรายการทางบัญชี การจัดทำรายงานทางการเงินให้เป็นปัจจุบันและถูกต้อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบระบบการเงินและงบประมาณโรงเรียนโดยมีหิริความละอายแก่ใจ และโอตตปปะความเกรงกลัวต่อผลการทุจริตในการบริหารงาน

๑.๖.๖ การบริหารพัสดุและทรัพย์สินตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับพัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียน ตั้งแต่การกำหนดความต้องการ การจัดหาการควบคุม การจัดเก็บ การบำรุงรักษา และการจำหน่ายโดยมีหิริความละอายแก่ใจ และโอตตปปะความเกรงกลัวต่อผลการทุจริตในการบริหารงาน

๑.๖.๗ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก หมายถึง กระบวนการรวบรวม ค้นหา แสวงหาทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วยทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรกายภาพ ตลอดจนเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยมีหิริความละอายแก่ใจ และโอตตปปะความเกรงกลัวต่อผลการทุจริตในการบริหารงาน

๑.๖.๘ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก หมายถึง กระบวนการในการกำกับ ติดตามการใช้จ่ายตามที่ได้จัดสรรให้แต่ละโครงการ/กิจกรรม ตามแผนปฏิบัติการ แผนพัฒนาคุณภาพฯ แผนกลยุทธ์ ให้เป็นไปตามระเบียบและบรรลุลักษณะที่พึงปรารถนาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีหิริความละอายแก่ใจ และโอตตปปะความเกรงกลัวต่อผลการทุจริตในการบริหารงาน

๑.๖.๙ รายงานผลการใช้จ่ายและผลการดำเนินงานตามหลักธรรมคัมภีร์ครองโลก หมายถึง การรายงานผลการดำเนินงานของการบริหารงบประมาณตามระยะเวลาที่กำหนด เป็นไปตามมาตรฐาน โดยมีหิริความละอายแก่ใจ และโอตตปปะความเกรงกลัวต่อผลการทุจริตในการบริหารงาน

๑.๖.๑๐ ตำแหน่ง หมายถึง ภาระงานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต ๕ จำแนกเป็น ๒กลุ่มดังนี้

๑.๖.๑๐.๑ ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งหน้าที่ทางการบริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน

๑.๖.๑๐.๒ ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และรับผิดชอบงานด้านการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.๖.๑๑ ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การแบ่งโรงเรียนออกเป็นขนาดต่าง ๆ กัน ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๓ขนาด คือ

๑.๖.๑๑.๑ สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน ๑๒๐คน

๑.๖.๑๑.๒ สถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน ๑๒๑-๓๐๐คน

๑.๖.๑๑.๓ สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียน ๓๐๑คนขึ้นไป

๑.๖.๑๒ ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาหรือความชัดเจนในการปฏิบัติงานในตำแหน่งนั้นๆ การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ คือ

๑.๖.๑๒.๑ ระยะต่ำกว่า ๑๐ ปีลงมา

๑.๖.๑๒.๒ ระยะ ๑๑ - ๒๕ ปี

๑.๖.๑๒.๓ ระยะ ๒๖ ปีขึ้นไป

๑.๖.๑๓ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต ๕

๑.๖.๑๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่กำกับดูแลประสานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕ประกอบไปด้วย ๖อำเภอ ดังนี้ อำเภอพระทองคำ อำเภอโนนไทย อำเภอด่านขุนทด อำเภอขามสะแกแสง อำเภอขามทะเลสอและอำเภอเทพารักษ์

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๗.๒ ใช้เป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและ เป็นแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๗.๓ ได้แนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๕